

علم أصول الفقه

١

الفصل الثالث: تعارض الحجج ١-٧-١٤٠٤

دراسات الأستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

ما هو الاجتهاد؟

كيف نصل إلى الاجتهاد؟

ما هو دور علم الاصول في الاجتهاد؟

ما هو الاجتهاد؟

كيف نصل إلى الاجتهاد؟

ما هو دور علم الأصول في الاجتهاد؟

علم اصول فقه از ابتدای پیدایش تا کنون، دستخوش تحولات و تغییرات فراوانی شده است. برخی از آنها اساسی و بنیادین و برخی سطحی و سست بنیاد بوده است. در تمام این دوران علم اصول فقه همواره به عنوان دانشی در دست فقیه و ابزاری برای فقاہت، تسهیل‌کننده‌ی امر اجتهاد و هموارکننده‌ی مسیر استنباط بوده است.

تغییر زاویه دید به مسائل یک
دانش می‌تواند راهگشای مسائل
جدید در آن دانش باشد.

زاویه جدید در کلام شیخ انصاری ره

«اعلم: أنَّ المكلَّف إذا التفت
إلى حكم شرعيٍّ، فإمَّا أن
يحصل له الشكُّ فيه، أو القطع،
أو الظنُّ».

سخن یکی از بزرگان

“در زمانی که هنوز به عمق مسائل آگاه
نبودیم، بر شیخ اشکالاتی وارد
می‌کردیم. اما اکنون که اطلاعاتمان
فزون‌ی یافته است، تازه درک می‌کنیم که
شیخ چه کار بزرگی انجام داده است.”

گسترش علم اصول به دست شیخ انصاری ره

اگر اصول پیش از شیخ یک
جلد بود (به تعبیر رایج، جلد
اول کفایه)، پس از ایشان دو
جلد شد

برخی از طلاب که قصد
اجتهاد یا نوآوری ندارند، یا
اهدافی جانبی و سطوح پایین‌تر
علمی را دنبال می‌کنند

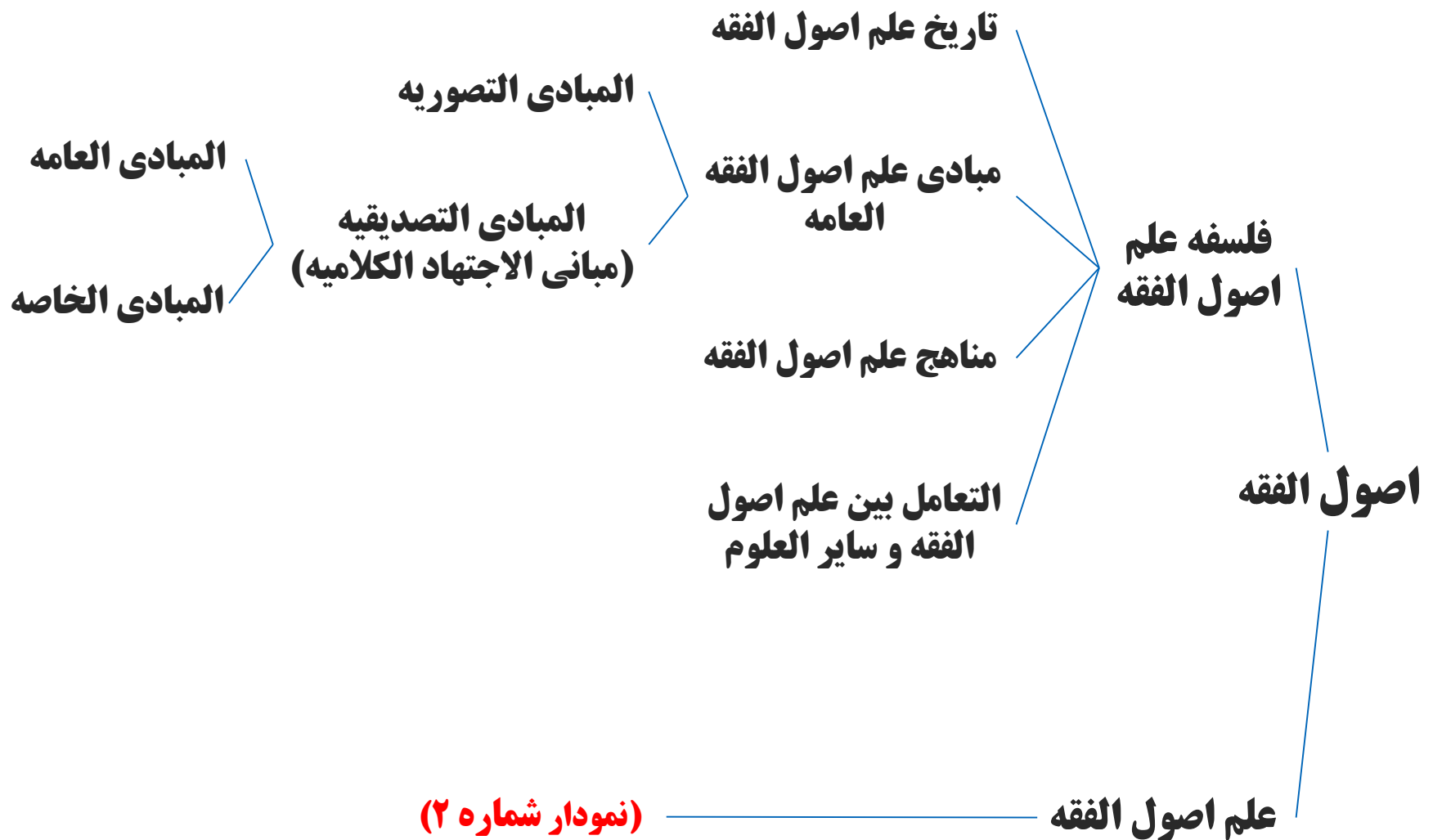
منظرهای مطالعه یک دانش

منظرهای
مطالعه یک
دانش

۱. نگاه درونی: ورود به
خود آن دانش و بحث در
مسائل آن.

۲. نگاه بیرونی: بررسی
آن دانش و مجموعه مسائل
دهنده آن، از بیرون تشکیل
آن دانش.

(نمودار شماره ۱)

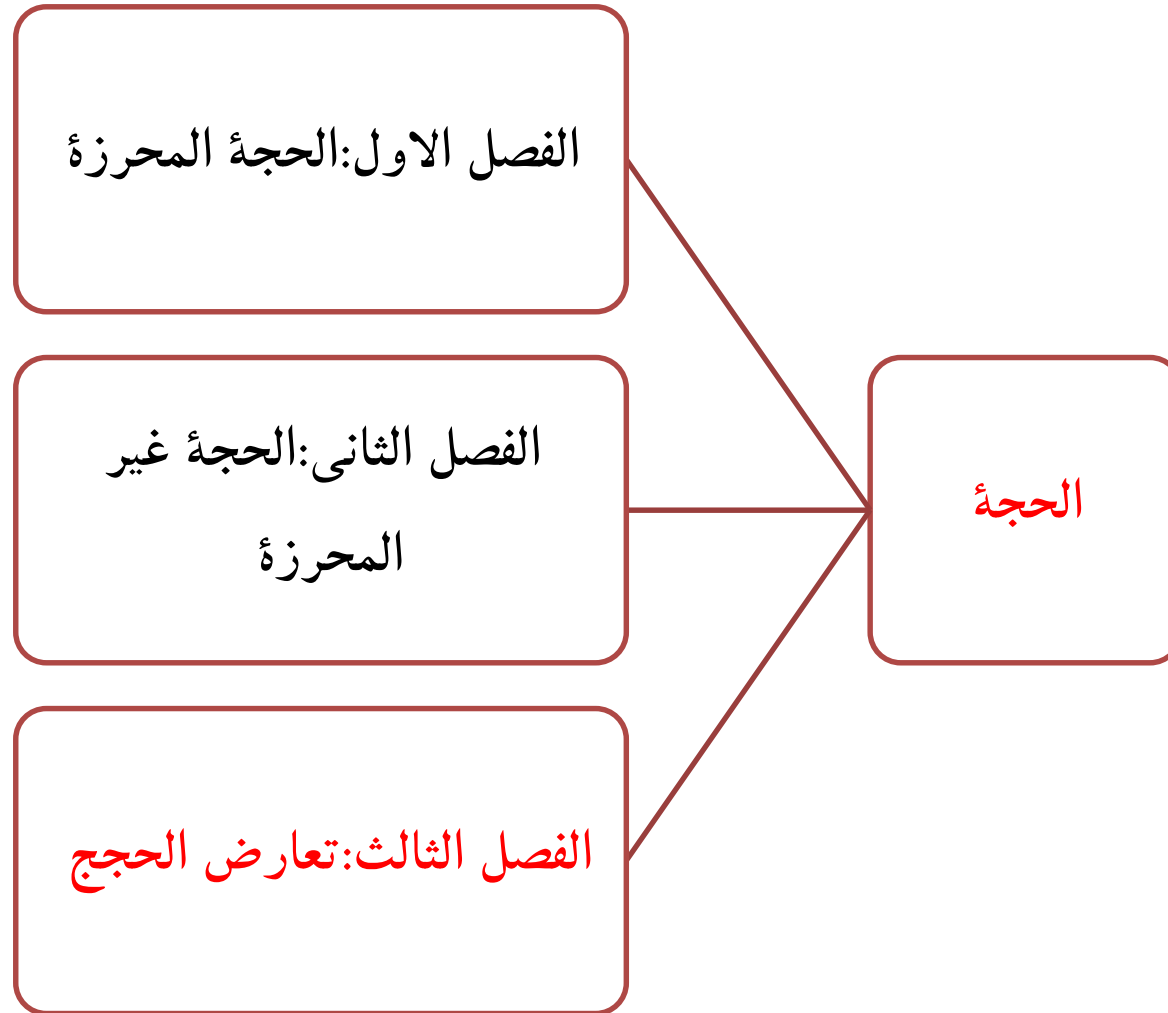

(نمودار شماره ۲)

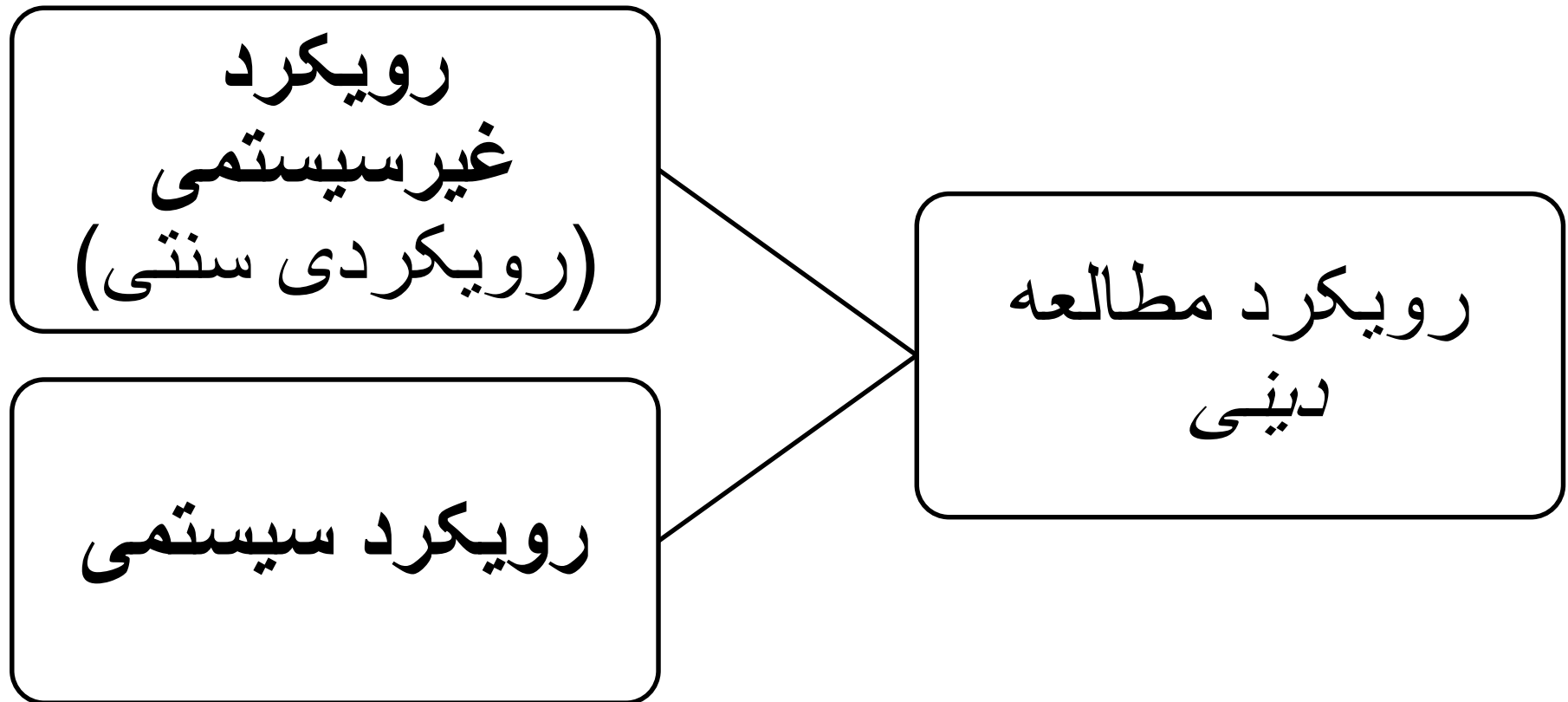
حجت: آنچه
فقیه در
استنباط به آن
استدلال
و احتجاج می
کند

موضوع علم
اصول

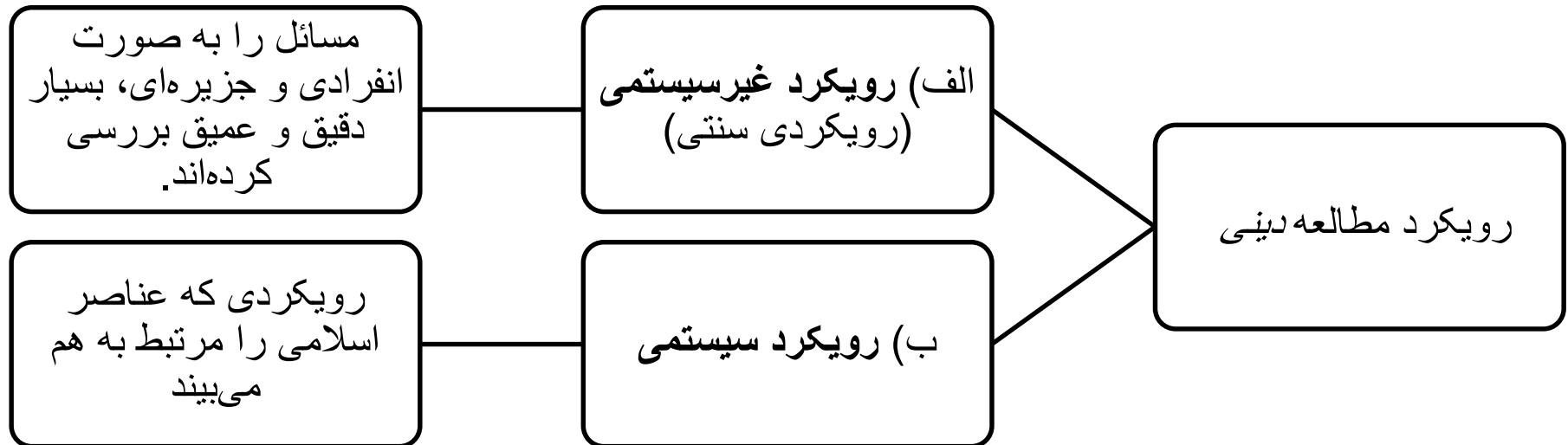
علم أصول الفقه

نگاه سیستمی به عناصر دینی

نگاه سیستمی به عناصر دینی

سخن سید مرتضی در مورد سیستم عناصر دینی

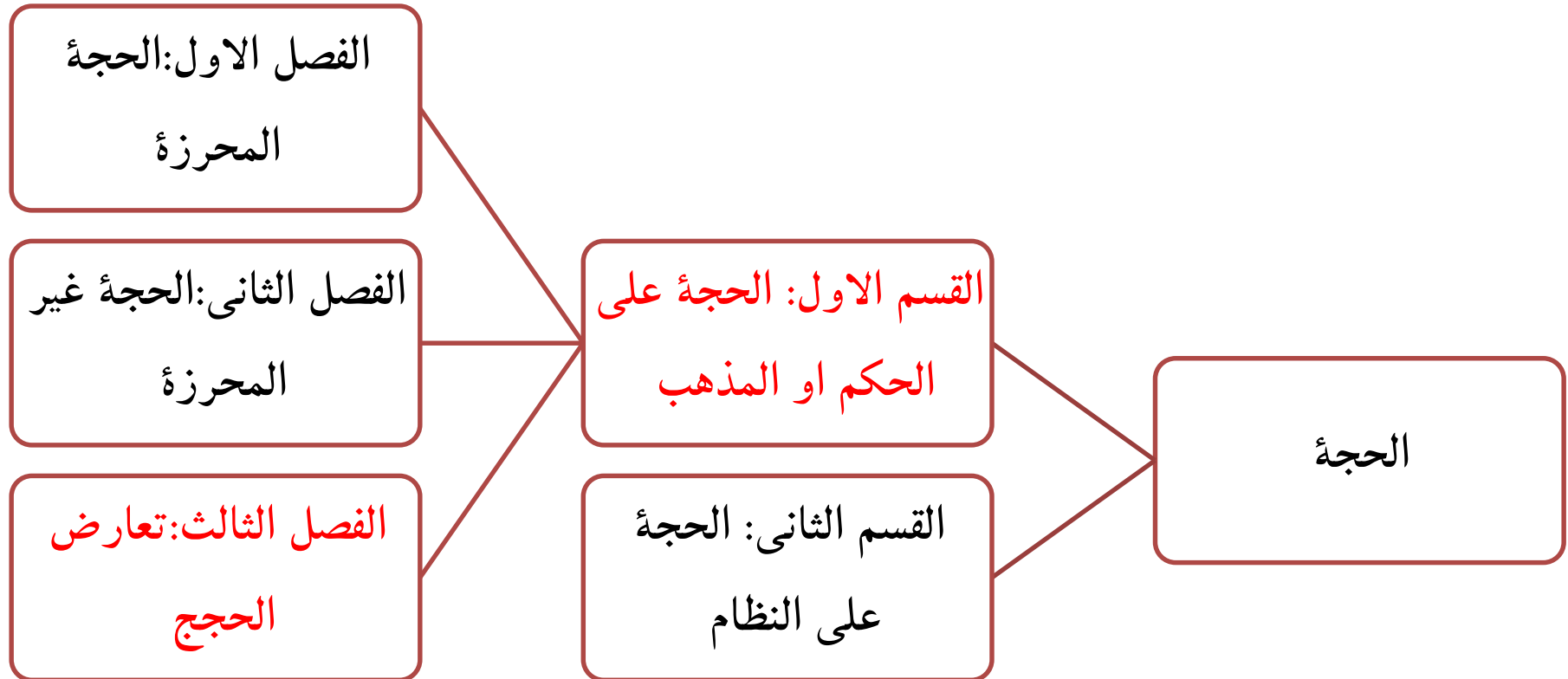
اگر بخواهیم هر آنچه را که
جنبه مقدمیت برای علم اصول
دارد در اصول ذکر کنیم، باید
همه چیز را در اصول بیاوریم.

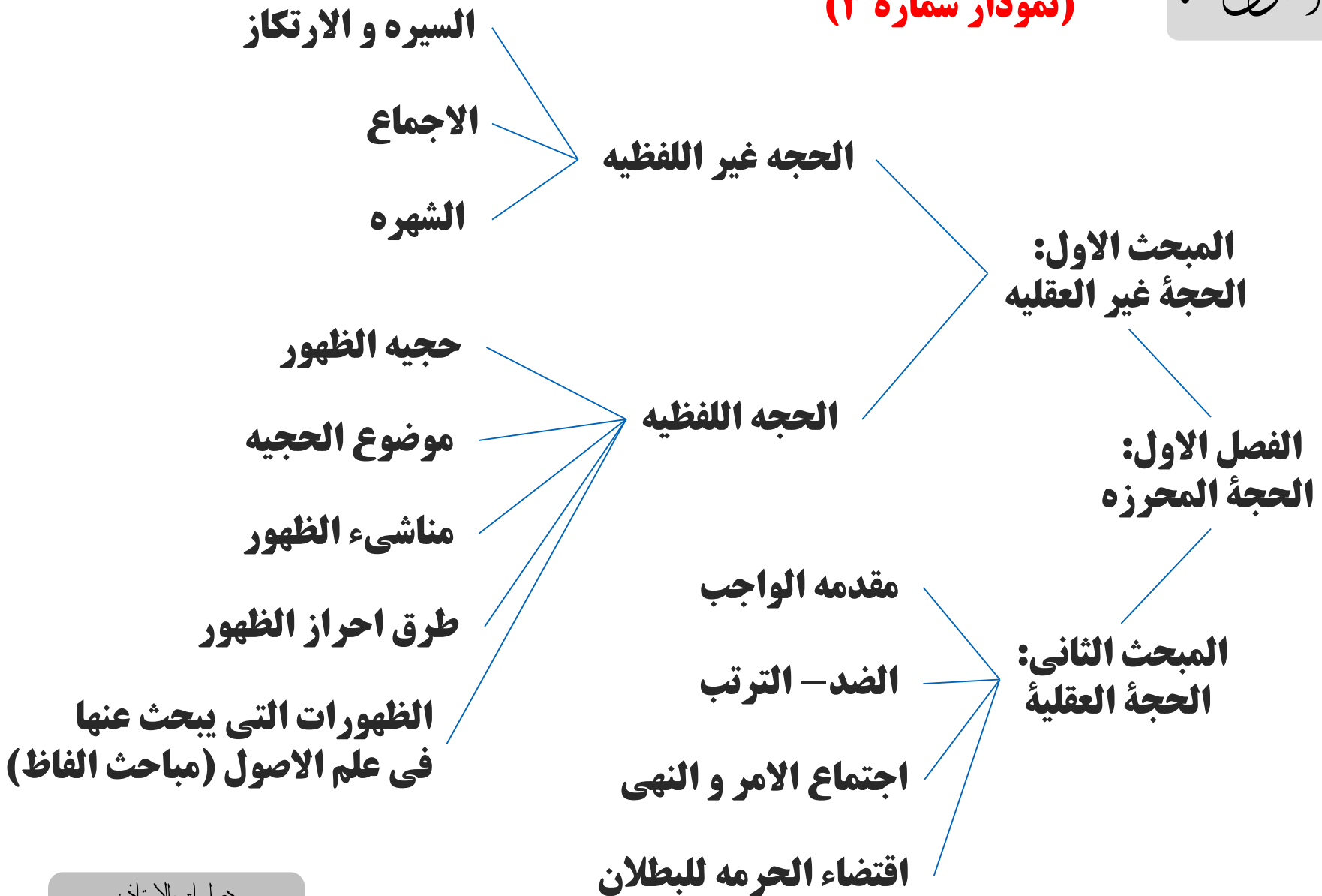
نظریه اندیشه مدون در اسلام

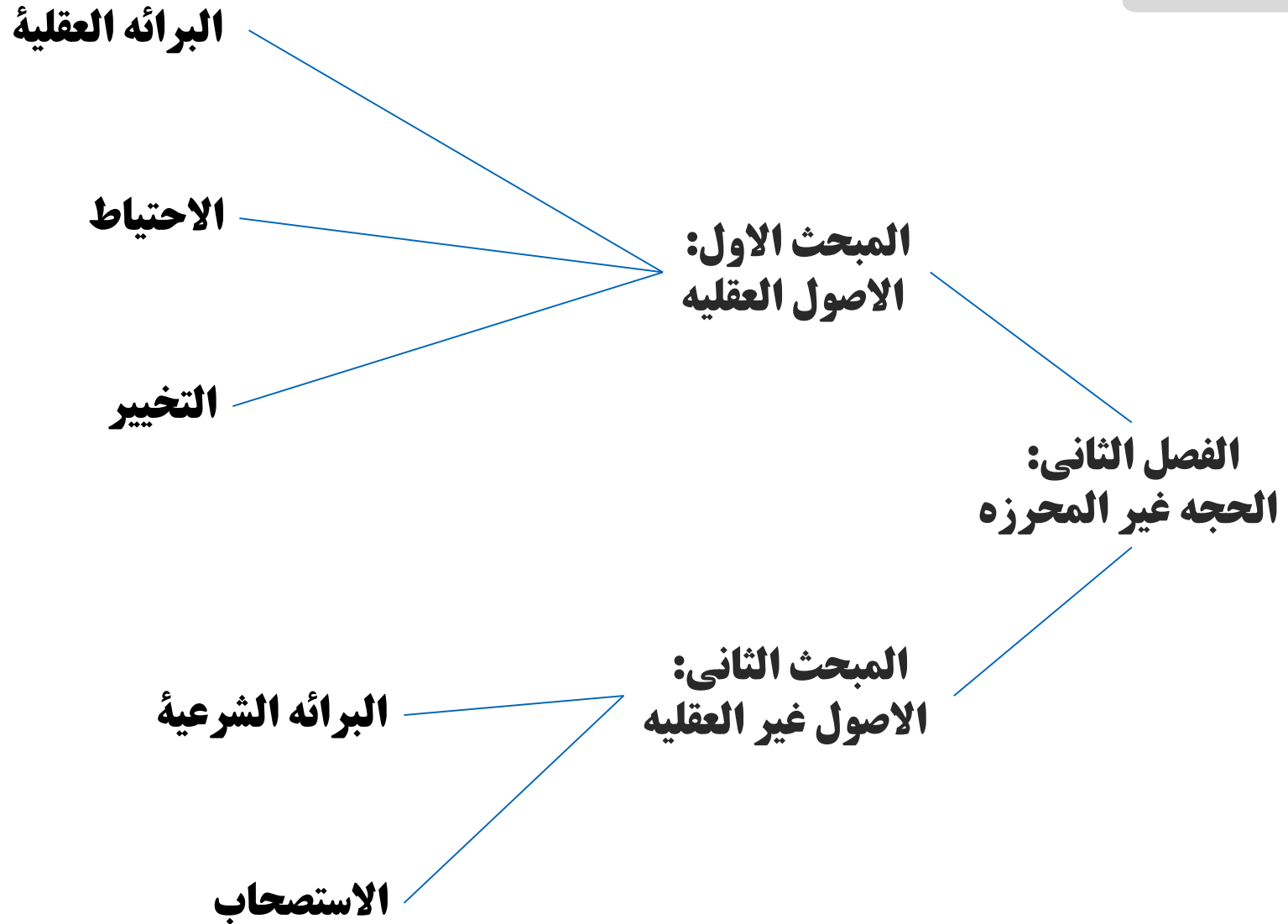
نظریه اندیشه
مدون در
اسلام

نگاهی
سیستمی به
عناصر دینی

علم أصول الفقه

علم أصول الفقه

الفصل الاول: الحجة المحرزة

الفصل الثاني: الحجة غير المحرزة

الفصل الثالث: تعارض الحجج

القسم الاول:
الحجة على الحكم
او المذهب

تعريف التعارض

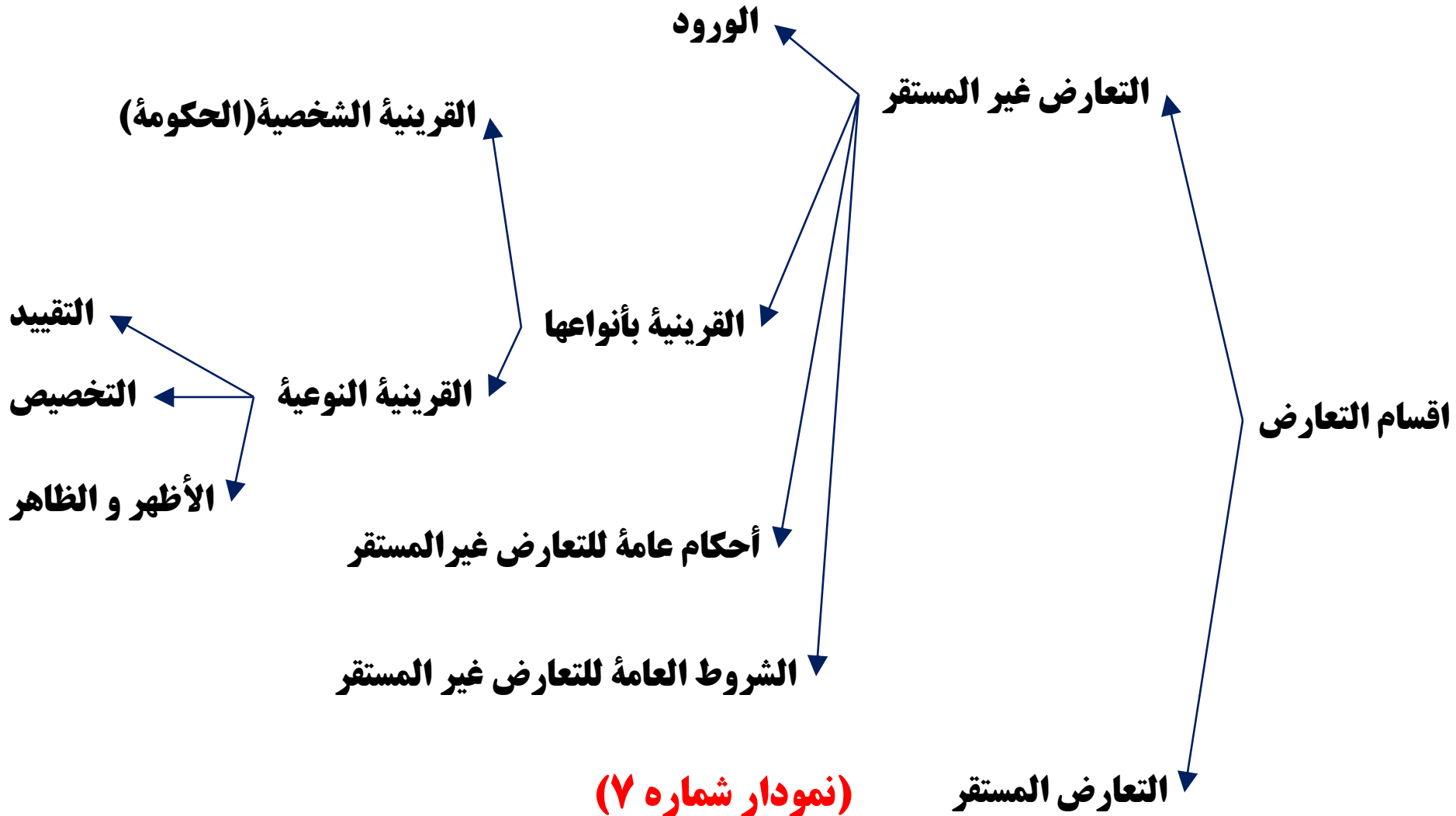
اقسام التعارض

الفصل الثالث:
تعارض الحجج

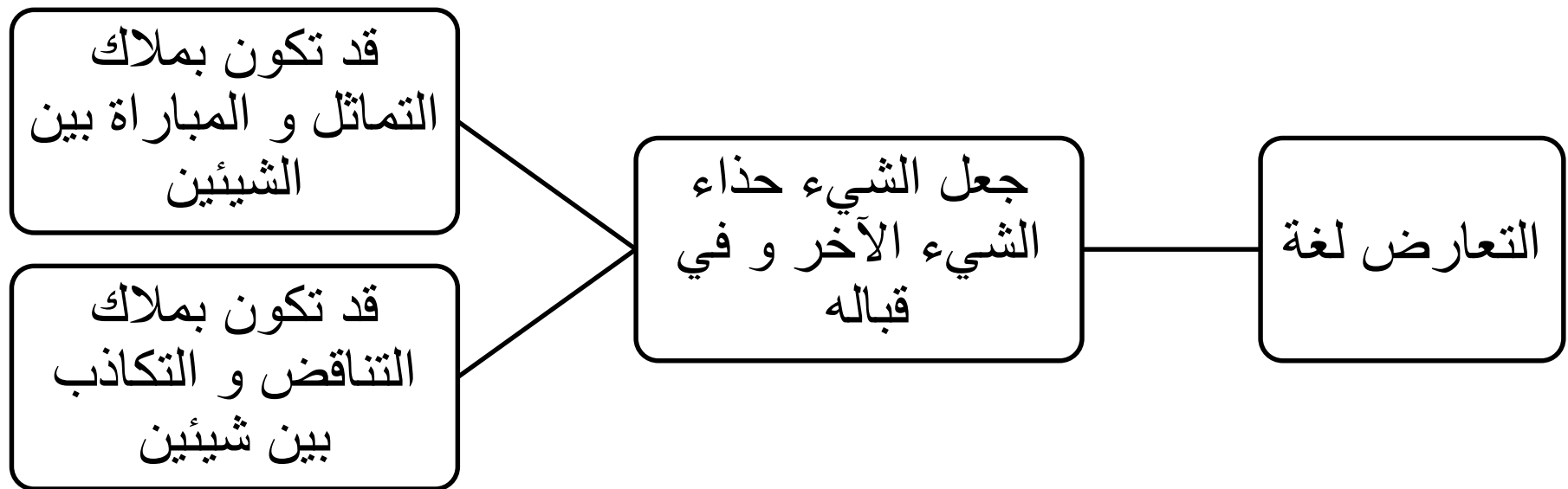
التعارض والتزاحم

مناشئ التزاحم

(نمودار شماره ۶)

تعريف التعارض

تعريف التعارض

تنافي مدلولي الدليلين على
وجه التناقض أو
التضاد (الشيخ الأنصاري عن
المشهور)

تنافي الدليلين أو الأدلة
بحسب الدلالة و مقام الإثبات،
على وجه التناقض أو
التضاد (المحقق الخراساني)

التعارض
اصطلاحاً

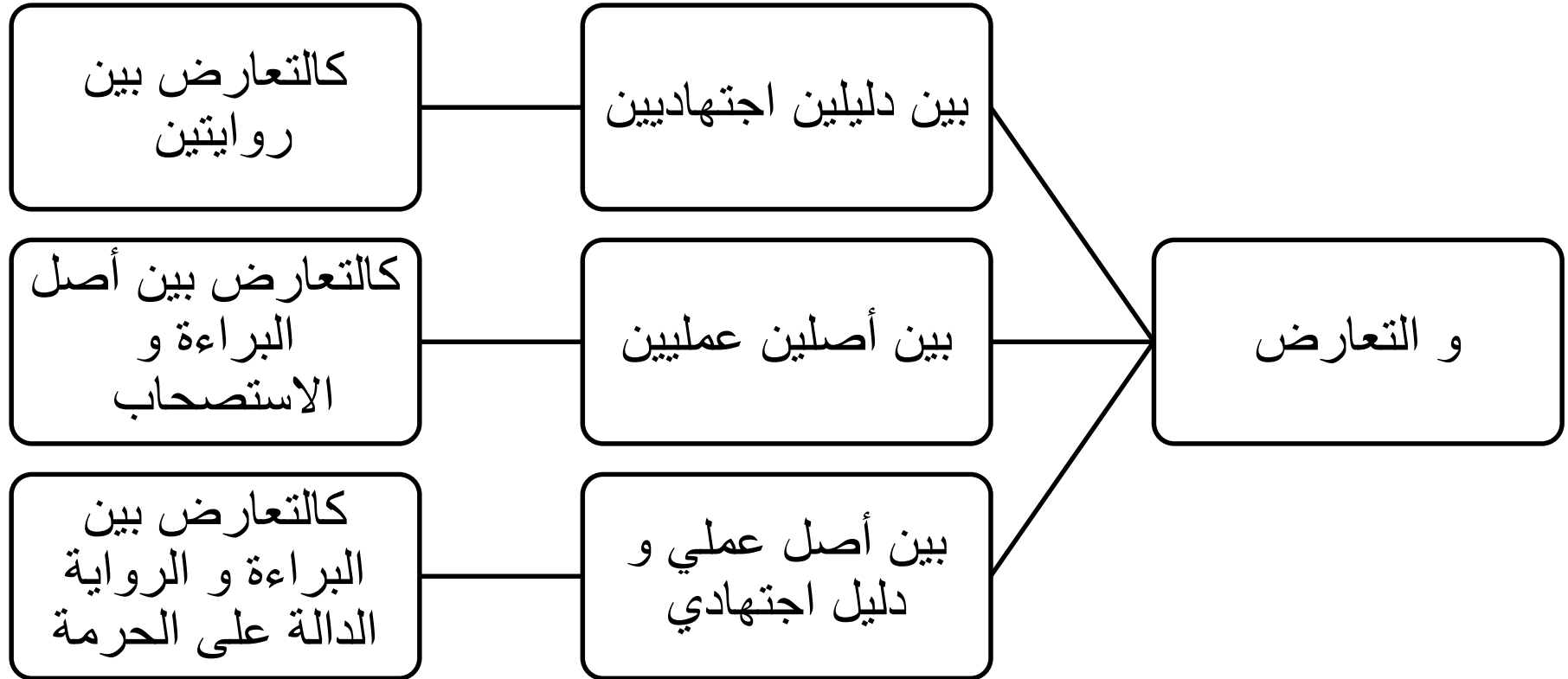
تعريف التعارض

التنافي بين الدليلين في
مرحلة شمول دليل الحجية
لهما (التعارض
الاصطلاحي)

التنافي بين المدلولين ذاتاً
بلحاظ مرحلة فعلية
المجموع (التعارض الحقيقي)

التعارض

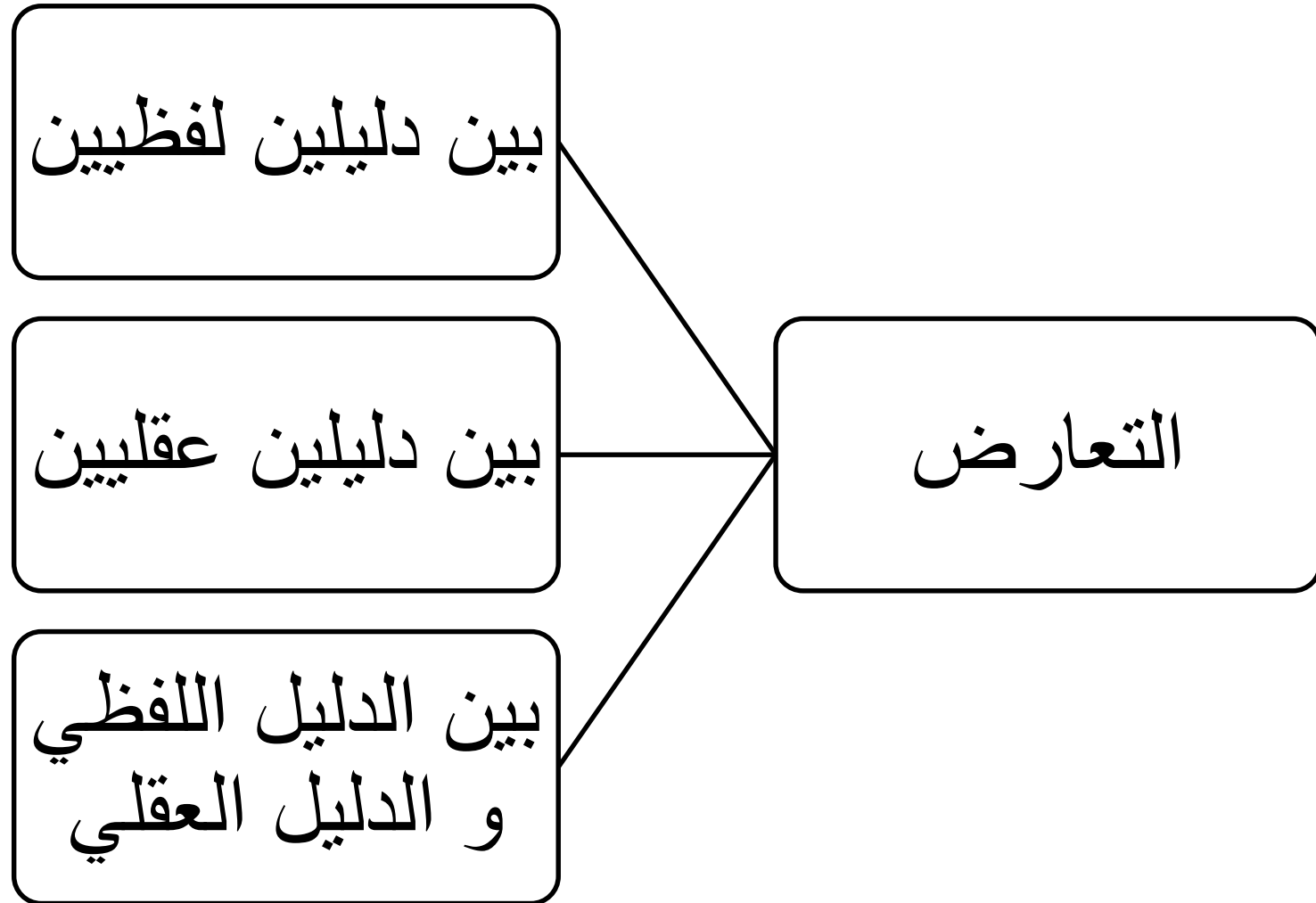
أقسام التعارض

• و هكذا نعرف: أن التعارض يكون دائماً بين الدليلين،

• و نقصد بالدليل كل ما كان متكفلاً للكشف عن حكم شرعي.

صور التعارض

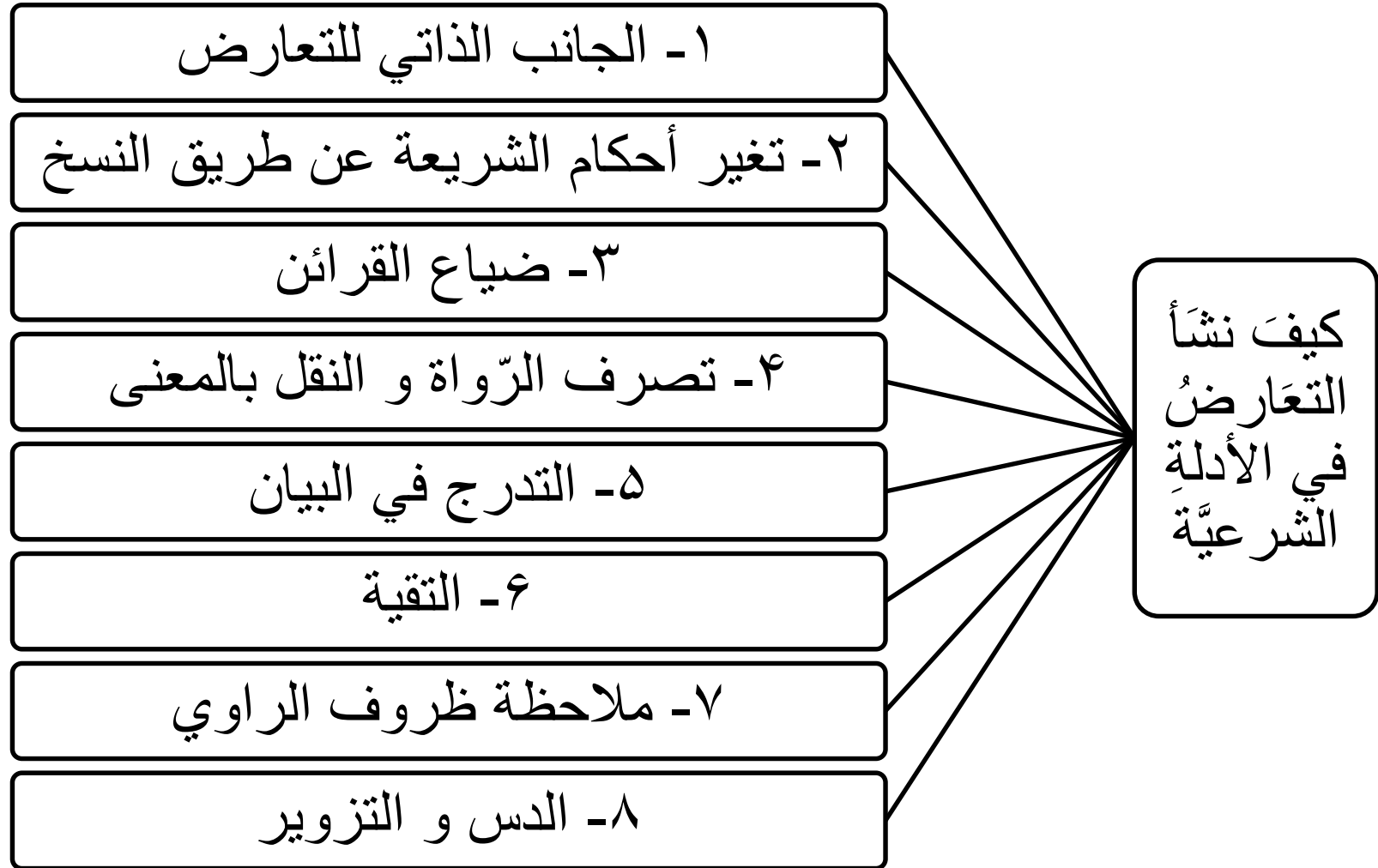
تعريف التعارض

التنافي بين الدليلين في
مرحلة شمول دليل الحجية
لهما (التعارض
الاصطلاحي)

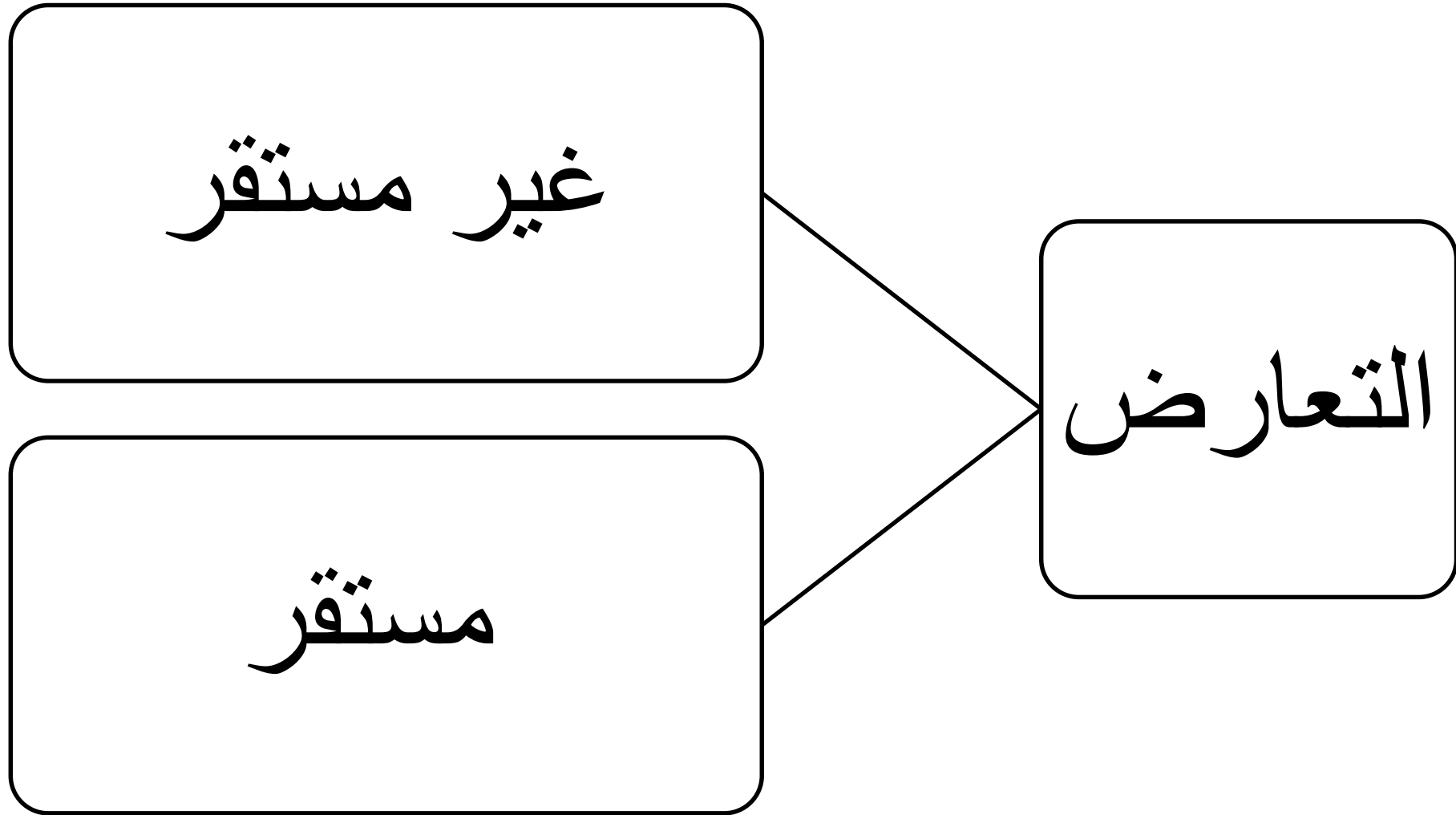
التنافي بين المدلولين ذاتاً
بلحاظ مرحلة فعلية
المجموع (التعارض الحقيقي)

التعارض

كيف نشأ التعارض في الأدلة الشرعية

أقسام التعارض

القسم الأول التعارض غير المستقر

١- الورود بالمعنى الأعم

٢- القرينية بأنواعها

٣- أحكام عامة للتعارض غير المستقر - شروطه و نتائجه-

درس التعارض
غير المستقر من
زاوية دليل الحجية

أقسام التعارض

غير مستقر

مستقر

التعارض